



R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

4. Quid sint sponsalia ficta, quamque obligationem inducant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

petendi, & obligationem solvendi, non autem impedire translationem domicilii in eum qui illam re ipsa exigit: Sicuti contingit in solutione facta legatario, cui aliquid relictum est per Testamentum minus solemne, & sicuti evenit lucranti in lucro pecunia credita, loquendo de jure communi. At vero Hurtad. l. c. cum quo prorsus sentio) docet, obligati reddere, nec posse in conscientia illam sibi retinere. Ratio mihi efficax est, quia nullus adest titulus, quo transferri possit dominium illius rei in recipientem, enim recipit ob penam; at hæc jam manifestè irritata est per leges, quæ irritatio non habetur in dicto legato, ludoque; Aptius ergo pro nostra sententia est exemplum de usurario, & latrone; sicuti enim hi retinere non possunt pecuniam sibi extortam, quamvis cum juramento promissam, & deinde traditam, quia ejusmodi promissio non affert titulum justum, ita in casu nostro.

§. I V. Quid sint sponsalia ficta, & quam obligationem inducunt?

Promittit Primo, quis ore tenus, se ducturum Bertram, sed sine animo promittendi, vel sine animo se obligandi. Secundo, promittit alius ore, & animo promittendi, seque obligandi, sed sine animo exequendi. Tertio promittit denique alius nihil considerans; præscindit enim ab animo promittendi, vel se obligandi, vel exequendi. In his ergo nos quærimus, ad quidnam hic obligetur? id enim est, quærere de sponsalibus fictis.

Promissio sine animo promittendi, vel se obligandi.

2. Quoad primum, Dico primo siue sustineas cum Sanch. ut vidimus §. 2. n. 2. promissionem externam solitarie sumptam sine voluntate se obligandi non esse veram promissionem, siue multo magis cum Pontio lib. 2. c. 4. n. 3. esse promissionem veram, immo & verum contractum, quem tamen ego alibi rejicio.

Dico, inquam, te semper peccare mortaliter, si sic fictè spondeas, obligationemque contrahis restituendi damna, si quæ ex ejusmodi ficta sponcione consequantur. Quod pecces mortaliter, ratio est, quia decipis proximum in re gravi. Nam ideo alter se putat obligatum ad Matrimonium, & ut talem se gerit, quia supponit obligationem tuam. Hinc rectè colligit Sanch. disp. 9. lib. 1. matr. n. 1. non peccare mortaliter eum, qui solum ex parte sua fictè promittit absque promissione mutua alterius partis, & absque alio damno hujus alterius partis, quia tunc non adest dicta repromissio, qua se alteri obligatum sentit, quicquid dicat Averfa quæst. 6. de matrim. sect. 1. V. Quare, putans, semper peccare mortaliter. Quod obligeris ad damnationem, quia eorum tu causa es deceptione tua, ut supponimus.

3. Dico Secundo. Pere ejusmodi promissionem sine animo promittendi, vel sine animo se obligandi non haberi vera sponsalia: Patet ex dictis, quia ad sponsalia, ut nuper docuimus, requiritur promissio, & obligatio dans promissario jus iustitiæ ad futuras Nuptias: at ea promissio, quæ excludit animum promittendi, vel se obligandi dare jus iustitiæ nequaquam potest, ita Sanch. l. 1. matr. d. 9. n. 3. & §. d. 10. n. 1. Molina T. 2. d. 352. Suar. Tr. 2. d. Relig. l. 1. de Voto c. 2. & 3. & opusc. 4. de Volunt. Divin. d. 2. sect. 2. n. 18. aliique.

4. Dico Tertio, etiam si addatur ejusmodi fictæ promissioni juramentum, nec verum esse contractum, nec vera sponsalia. Ratio est, quia (ut notat Sanct. Thom. apud Sanch. l. c. n. 9.) Juramentum ex sui ratione non obligat, nisi juxta Inantis intentionem. Cum ergo is, de quo loquimur intentionem non habeat se obligandi, obligare se per ejusmodi juramentum non poterit.

5. Dices. Si ficta promissio etiam jurata jus iustitiæ non tribuit, nec vera sponsalia constituit, unde ergo fictè promittens obligatur ex iustitia ad refarcienda damna ex ejusmodi promissione redundantia?

Respondeo, Concedo, ex hac ficta promissione non

oritur jus iustitiæ, nec obligationem ex ipsa promissione, seu contractu; ficta enim promissio, nec verum promissio est, nec verus contractus, sed alio, quod est in se ipsa. Cum enim fictio prædicta sit causa, ut in iustificationis refarciatur.

6. Instas. Ergo hinc sequitur, ut si nullum damnum sequatur alteri, ad nihil teneatur fictè promittens, si peccaverit, ut dictum est.

Respondeo. Ita docet Sanch. l. 1. matr. d. 9. n. 1. promissio facta est gratis, id est sine remissione damni, & non intervenit fractio juramenti. At si ficta est tua promissio, id est, te fictè promittente, alter vero tunc repromittit, videtur magis instantia ficta, de qua esse duplex difficultas. Prima, an quando nullum damnum subsequitur, & nihil aliud additur, substat obligatio adimplendi promissionem fictam, & hanc da, an si præter fictam promissionem accedat aliud, de floratio Puellæ, cui Desforator fictè promittit, ad iugum, aliqua subnascatur obligatio?

Respondeo, circa hanc posteriorem difficultatem Desforatore, quoad obligationem ad conjugium, ut in bus dixi l. 7. in Dic. c. 5. §. 3. & n. 26. & potest tamen Sanch. l. c. n. 2. Hurt. disp. 1. de matr. diff. 12. Averfa lib. 9. §. 2. Vers. Nec obstat, aliique.

7. Circa priorem verò, quæ est hujus loci, cum eodem Sanch. l. c. n. 15. & 16. esse probabile, tunc si fictè promittentem ad contrahendum matrimonium cum Sponsa v. g. decepta, sed addo cum eodem Sanch. est probabilis, non teneri. Ratio hujus additæ est, quæquamvis peccaverit Deceptor contra iustitiam, & contra deceptionem, dum nullius damni causa fuit manifeste in intentione, nec habuit effectum, unde non apparet aliquid quod sit restituendum, & sanè cum promissio ficta non sit promissio, sequitur, nec promissionem deceptæ fuisse veram repromissionem (hæc enim supponit veram promissionem alterius) quare remanet, quod, si accepta sit obligatio ad matrimonium. Si ergo deceptor vera remanet, liber etiam remanebit deceptor a verâ obligatione illam ducendi. Sicuti, si fictè tibi promitterem Romanam adire, quando mihi dederis aureos: Si ego nolum adire, unde tu mihi nihil des, te fefellerim fictè promittendo, tamen, nec tu mihi nec ego tibi aliquid debeo, præscindendo ab alio damno, vel injuria, ut certè præscindimus in casu nostro.

8. Quæres. Quid Primo, si omnibus expensis, debium esset, an fuerint contracta vera sponsalia? Secundo, si dubium esset, an quando ea quis contraxerit, animum veram habuerit se obligandi, teneatur ad illam?

9. Respondeo. In priori casu in foro conscientie non tenetur. Ita Leand. d. 1. de matrim. quæst. 47. cum Sanch. Henr. Bonac. Pontio, aliisque, quia melior est conditio certæ libertatis ipsius, quæ, ut alibi sæpe dictum est, in dubia promissione vinci non potest. In posteriore casu Sanch. lib. 1. matr. d. 9. num. 12. & communiter apud Leandrum, docet obligari ad servandum promissionem, quia jam possidet promissio, quam certo quis solvit. Verum in eodem conscientie foro (præscindendo ab alio damno, quod forte nascatur alteri Sponsæ ex tali promissione; hoc enim certum est esse restituendum) non possit dici, esse in hoc posteriore casu non possit promissionem, quia de ipsa, an vera, & obligatoria sit, dubitatur, unde de ejus substantia non videtur in simili, ne contra communem doctrinam nec videtur, aliis discutiendū reliquimus Lib. 1. in Dic. c. 1. §. 7. V. Profess. Relig. & V. Matrim. n. 5. in 2. adia. V. n. 1. ergo nunc faciamus.

Promissio sine animo exequendi.

10. Quoad secundum de eo scilicet, qui ore promittit, & insuper animo promittendi, seque obligandi, sed animo non exequendi. Dico Primo, cum peccare mortaliter, quia habet animum non adimplendi illa, ad quod

se graviter obligat. Dico Secundò, eundem obligari ad futurum matrimonium. Ratio est, quia hæc sunt vera sponsalia, cum in his clarè intercedat mutua promissio. Ita Sanch. lib. 1. *matrim.* d. 9. n. 2. & aliquid simile esse in Voto, nos contra Valentiam diximus, cum de Voto lib. 3. in Dec. cap. 12. §. 1. num. 4.

Promissio præcise ab animo se obligandi, &c.

11. Quoad tertium, de eo, qui promittit præcise ab obligatione, est diligenter distinguendum. Si enim is novit, quid si promittit Nupcias, vel promittit juxta morem communem, quo solent sponsalia promitti, sicuti non peccat, sic obligatur stare promissis, veraque contrahit sponsalia. Ratio est, quia sic se implicite obligavit, dum enim sic promittit, nec contrarium expressit, implicite voluit totum illud quod in tali promissione involvitur, involvitur autem obligatio contrahendi matrimonium.

12. Verum, si ex vna parte præcise se habuit, & ex alia non novit, eam promissionem asserere dictam obligationem, nec voluit facere, quod alii solent cum nec implicite, se obligaverit, vera sponsalia non contraxit, & consequenter ad illa servanda non obligatur. Ita ibidem infirmat Sanch. & nos latius explicuimus dicto §. 1. præsertim d. 1. 5. Supponimus autem hîc, bona fide hunc processisse nam, si mala fide, ut alterum deciperet sic se gessit, recurrit doctrina de fictè promittente paulo superius allata.

CAPUT II.

De quibusdam conditionibus requisitis in Sponsalibus.

Præter ea, quæ hæcenus dicta sunt, debent sponsalia esse. Primo voluntaria. Secundo, Non extorta metu. Tertio, Signo certo expressa. Quarta, non necessario aliis, sed solum Sponsis, manifesta. Quinto, Absoluta, non conditionata.

§. I. Sponsalia voluntaria esse debent.

Vbi

DE ERRORE, DECEPTIONE, IGNORANTIA forè intercurrentibus in illis.

1. Quoad ad Sponsalia requiratur libertas, & plena deliberatio, nec sufficiat semiplena, pñus est, tanquam res clara, supponendum, quam probandum. Cum enim sponsalia obligent ad mortale, eam petere debent advertentiam, quæ ad mortale requiritur, quæ non est, nisi plena, & perfecta. Sed, quæ tandem est hæc?

Respondet, esse eam, quæ intellectus sine vilo errore aut ignorantia apprehendit rem, & sufficienter advertit, sitne bona, vel mala, seu advertit, quænam in sua natura illa sit. Sanch. l. 1. *matrim.* d. 8. n. 2. & 3. Pont. l. 4. *matrim.* c. 1.

2. Hinc neque ab eo, qui vñ rationis caret, etiam si sit septennius major, neque à furioso, neque ebrio, immo, neque ab iracundo, vel valde cupiente, quando ira, & cupiditas, ita privat hominem vñ rationis, ut impediat advertentiam requisitam ad mortale (quod certè rarissimum est) valida sponsalia, sicuti, nec validum Matrimonium, initeritur. Sanch. Hurtad. Pontius Beccanus, alii- que apud Leand. d. 1. de *matrim.* q. 19.

3. Quoniam verò ignorantia, deceptio, error, minuunt voluntarium, quin aliquando tollunt, ideo pro te nostra de illis aliqua hic sunt adnotanda.

4. Primo. Si error sit ejusmodi, ut sufficeret ad reddendum irritum Matrimonium, qualis est error personæ & conditionis servilis, sine dubio reddit irrita, etiam sponsalia, si vero error sit circa alias qualitates Sponsi, vel Sponsæ, quæ sint tales, quæ sufficerent ad rescin-

denda sponsalia, quando post illa supervenirent (de qua re *infra* c. 5. §. 7. & 8.) saltem dat lus ad rescindenda sponsalia facta per dictum errorem, quo illæ qualitates tunc non advertebantur, rescindenda, inquam, modo mox dicendo n. 8.

5. Secundo. Si altera pars v.g. Sponsus dolo, & fraude Sponsam decept in prædictis qualitatibus, & hic dolus dedit causam contractui, scilicet hoc dolo inducitur Sponsa consensit, nulla sunt sponsalia ex Averfa loco mox citando, sed contrarium tenet cum Lessio, & aliis Commich. d. 23. de *sponsal. dissol. dub. 9. n. 73* An autem remaneat diciens ex parte, sua saltem in vim promissionis obligatus ad standum sponsalibus, si decepta id requirit, idem dic, quod de incutiente merum ad eadem sponsalia extorquenda, *infra* §. 2. n. 13. dicemus. Quod si circa easdem qualitates, nec Sponsus, nec Sponsa decept, sed iis nescientibus, decept alius, non sunt irrita sponsalia; ex hac tamen causa possunt justè rescindi modo mox dicendo n. 8. ita Averfa de *matrim.* q. 8. sect. 4.

6. Tertio. Si ex ignorantia, vel imprudentia seipsum Sponsus decept in prædictis qualitatibus, pari modo valida erunt sponsalia sed pari modo ex hac etiam causa rescindi possunt. Idem ibidem.

7. Quarto, quando error, vel dolus in iisdem qualitatibus intercessit, sed non inde ductus est Sponsus, vel Sponsa ad contrahendum (qui error apud Theologos, & Iuristas dicitur comitans) valida sunt sponsalia; quia non sunt contracta ex vi illius erroris, vel doli.

8. Quid si dubitat, An verè contraxerit ob qualitates circa quas fuit error, vel dolus?

Respondet, si ex qualitates erant tam graves, ut sufficerent ad sponsalia dissolvenda, de quibus quidem qualitatibus hic loquimur, non debet se tenere obligatum ad sponsalia, quia nisi ipsi clarè constet, se verè, etiam cum illa cognitione, sponsalia inire voluisse, potest, se tenere tanquam inducitur ad illa ex eo errore vel dolo.

9. Quæres. Si in aliquibus ex dictis casibus sponsalia valida sic contracta, possunt tamen rescindi (id quod, ut Doctores notant, non solum ministerio Iudicis, verum etiam ab ipsa parte errante, vel decepta, fieri per meram suam voluntatem potest, quæ scilicet jure suo resistat à sponsalibus sic initis) si, inquam, tam facile rescindi possunt, quid interest, quoad proximum scire, an sponsalia sint valida, necne?

10. Respondet, multum sanè interesse, nam si ipso jure sunt valida, quamvis statim rescindenda, parient impedimentum publicæ honestatis, id est, vna pars non potest contrahere Matrimonium cum consanguineis in primo gradu conjunctis cum alia parte, juxta Decretum Tridentini, quod impedimentum non parient si sint invalida. Idem dic de jure ad amplexus, & oscula donec rescindantur, quæ duo in simili innui etiam *supra* cap. 1. §. 2. num. 3.

§. II. Non extorta metu.

Metus potest esse Primò, vel injustè incusus ad extorquenda sponsalia, vel justè. Secundò, vol gravis, qui dicitur cadens in constantem virum, vel levis. Tertio potest incuti, vel ad extorquenda, ut dictum est, sponsalia, vel ad aliquid aliud, ut si inimicus mortem alicui minaretur, & is ex se, & liberè eligeret inire sponsalia cum inimici sorore, ut mortem sic effugeret. Quarto, vel incusus ab extrinseca causa libera, v.g. à Parente, à Iudice, ab inimico, vel ab extrinseca causa necessaria, v.g. ab infirmitate, tempestate, apprehensione infirmi, unde quis moveatur ad sponsandam, v.g. suam concubinam. Nota autem metum illum, qui causatur à prædicta causa extrinseca necessaria, verè esse & dici metum ab intrinseco, verè enim is, qui movet te ad Matrimonium promittendum, & tuus timor conceptus ex infirmitate, naufragio gehenna, intrinsecus est.

Hæc